

ABONAMENTUL.

Un an 120 cor. (60 lei)
 „ „ „ 60 „ (30 lei)
 „ „ „ 30 „ (15 lei)
 O lună 10 „ (5 lei)
 Un nr. 50 fil. (25 bani)

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
 odată C. 1-50 a doua
 și a treia oară C. 1-20

Manuscrite sunt a se
 trimite la Redacția
 „UNIRII“ Blaj.

Ziar național — apare în fiecare zi de lucru.

„Tovarășii“

români, membrii în M. S. N. în o scrisoare adresată dlui v.-prezident Dr. T. Mihali anunță repășirea lor din M. S. Motivul: incidentul dela 2 Aug. c. De altă parte, intelectualii *Emil Isac*, poetul „modern“ și dna *Nora Lemenyi* părăsesc partidul socialist, — motivul necunoscut.

Aceste două întâmplări de sigur sunt în strânsă legătură. Partidul socialist „român“, prin reprezentanții săi a luat parte la debaterile M. S., activitatea fraudabilă și națională a dlor *Flueras* și *Fumanca*, în calitate de șefi de rezort ne îndreptățește credința, că socialiștii noștri sunt înaintea de toate români și încă români foarte buni, sprijinind și în M. S. proiectele puse la ordinea zilei.

Ne-am înșelat, când internaționalismul lor forțat s'a isbit de stânca de granit al naționalismului românesc, în mod firesc au trebuit să-și tragă concluziile. Intelectualii „socialiști“ — slavă Domnului, puțini la număr — înțelegând glasul furtunos al vremii poruncitoare pentru strângerea rândurilor și, având intuiția clară a primejdiilor, cari pot urma pe urma unei agitații „internaționale“ în politica românească, au părăsit cosmopolitele scaune de ședere. În definitiv se poate pune întrebarea foarte justă: avem noi românii nevoie de-un partid politic socialist? Vrem noi să ne justificăm înaintea lumii civilizate bunele intenții de progres și socializare prin pornirea unei lupte politice de partid între socialiști și naționaliști? Credem, că nici un Român nu va admite îndreptățirea unui astfel de partid, care cearcă pe toate căile, să devină „un buchet“ în Internaționala Universală.

Necesitatea unui partid socialist-cosmopolit nu poate exista în România; pentru că noi suntem cu toții democrați naționali. Orice încercare potrivnică glasului firii românești, democratică în gândire și acțiune, ar fi un paș fatal. Democrația noastră însă e în aceeași vreme națională; e democrația

sănătoasă, care îndreptățește după vrednicie pe fiecare cetățean român la toate drepturile și datoriile civice deopotrivă.

Intelectualii români, — pripașiți în partidul socialist nu cunosc nici poporul românesc, nici sufletul lui. De sigur, ei sunt jertfele fără voie a unor împrejurări mașteră. Românul, fiind conservator dela fire, nu poate fi socialist internațional. — În țările industriale vieța e grea, agitațiile mai intensive, deosebiri de clase mai isbitoare, impilarea capitalistă grea acolo pot izbucni nemulțumirile sociale, — în România Mare, e cu totul altfel, fiind o țară curat agricolă, cu o industrie începătoare, cu așa de puțini uvrieri, încât e deadreptul paradoxal, dacă nu imposibilă ființa unui partid socialist — internațional.

Improprietărea ce se face va spulbera și cea din urmă nădejde a socialiștilor noștri, căci țaranului îi trebuie pământul, ca să fie *avutul* lui, iar nu în arândă.

Indreptățirea unui partid țărănesc-național, în alte cadre, decât al democrației naționale, iar nu poate avea nici un rost, deoarece temeiurile vechiului nostru partid național vor rămânea totdeauna un program politic foarte înaintat, național și democratic.

De faptul repășirii intelectualilor noștri ne bucurăm, — după cum deasemenea ne bucură și împrejurarea, că țaranul *Avram Borcuța* așisderea i-a lăsat la o parte pe socialiștii lui „naționali-internaționali“ și a revenit iar la coarnele plugului, — preabine băgând de seamă, că socialismul românesc din Ardeal încă e plămădit, ca și cel unghuresc, lângă coșul cu usturoiu al ovreilor din fie iertata Budapeștă.

Chestiunea minorităților

O radiogramă anunță că conziliul suprem din Paris a aprobat textul tractatelor ce se vor încheia cu România și Cehoslovakia.

Nu începe îndoială că e vorba de tratatele ce regulează ra-

porturile cu minoritățile și pe cari va trebui ca noi și Cehoslovakia să le încheiăm cu marile puteri aliate, după precedentul tratatului special sau adițional, încheiat de ele cu Polonia.

Ce conțin aceste tratate al căror text Inaltul Conziliu l-a aprobat?

Evident că nu sunt în totul identice cu tratatul adițional polonez, căci dacă ar fi, nu ar mai fi fost nevoie de o nouă cercetare și aprobare. Putem deci nădăjdui că ele conțin, în ce ne privește oare cari ameliorări și indulciri. Faptul însă că ne vor fi supuse spre semnare, arată că marile puteri aliate nu înțeleg să renunțe la controlul asupra tratamentului minorităților etnice religioase.

Situația.

Conferința de pace, sub presiunea evenimentelor — încă se pare, că vrea să-și repareze în parte măcar seria boacanelor, pe cari a știut să le continue chiar și în ajunul ocupării Budapeștei, cerând oprirea armatei noastre. Acum se comunică oficial:

„Comisiunea s'a reunit din nou Sâmbătă dimineața și a procedat la revizuirea dispozițiilor destinate a proteja minoritățile în România și Ceho-Slovakia. Așadară faimosul articol 5 (71) va fi revizuit!“

Criza politică română

în urma acestor evenimente încă a intrat în noaua fază. *Mărima clipeilor a produs o apropiere între partidele din țară.* Cea mai nouă versiune pretinde, că delegatul dela Paris va protesta contra hotărârilor conferinței. În același timp dl Brătianu va demisiona. Locul lui îl va lua un guvern compus din toate partidele, în frunte cu generalul *Preșan*. Programul acestuia ar fi: *rezistența. La tot cazul în zilele acestea vom avea rezolvarea definitivă a crizei*

Dela Marele Sfat.

— Impresii. —

8 August.

Intru cu sfială în Parlamentul Ardealului. Ședința încă nu s'a început. Membrii Marei Sfat stau grupați pe coridoare și discută prietinește. Fumează. Ușa sălii de ședințe este deschisă și se întrevăd, în minunat decor de verdeață și de draperii naționale, emblema statului românesc și potretele Soveranilor. Înaintea tribunei presidiale sunt fotoliile șefilor de resort, la dreapta și la stânga mesele ziariștilor, apoi scaunele grele, masive, ale deputaților.

Ședința o conduce d. Andrei Bârșeanu, figură venerabilă, înșufătoare de respect. În șirele prime e episcopul Radu, asesorul Ivan, Teodor Mihali, canonicul Marcu dela Blaj. Deoparte, în uniformă de căpitan, șede cufundat în contemplații d. Octavian Tăslăuanu, directorul Luceafărului. A încărunit de când nu l-am mai văzut și fruntea i-s'a încrețit.

Mulți preoți, protopopi cu bărbi și capete sure. La dreapta, în fund, câțiva săteni cu „șube“ albe. Fața călugărului *Man dela Prislop* se încadrează frumos în ansamblul de haine negre din sală. Iată și artistul *Bârșeanu*...

Vin miniștrii: Maniu cu fruntea lucie și luminoasă, Suciu sever și grav, Vlad cu fața caldă, simpatică, *Branște* privind de sus prin ochelarii negri, *Goga* vioi și agil, *Bontescu* nepretențios, *Boilă* elegant și condescendent.

Orator e bătrânul *Coroianu* din procesul Memorandului. O figură albă de vechiu luptător. Vorbește potolit și domol, având multă măsură la vorbă și interesante accente uneori.

Agrăiește Marele Sfat cu cuvintele:

— Mărită legislațiune națională!

Și amintește lupte de demult, când trebuia să se războiască cu statul unghuresc pentru pădurile și munții urbarialistilor români.

Alt orator interesant e țaranul Vasiescu din Lipova. Grăiește în pilde și intercalează povești în cuvântarea lui plină cu „ocșaguri“. Clopotelor le zice „harange“, cari trăgeau „d'afieca“, când prohodeau moartea dreptății din vremea unguilor. E bănățeanul „ocoș“, care vrea să fie „fruncea“ și aici.

Alt sătean, Uros Păteanu, e mai cu șart la vorbă, mai cumpănit, și simțul și mândria națională îi caracterizează toată vorba, toată propoziția.

Ministrul Bontescu, care răspunde și dă lămuriri țaranului Vasiescu și altora, e un minunat cuvântător. Are o argumentație puternică și accente foarte avântate. Convinge ușor și deplin. Credem, că ar putea face minuni vorbind poporului. Aseamănă pământul Ardealului cu o pâine, din care trebuie să trăiem cu grijă și cu cruțare, ca să nu prădăm să mai avem unde ne întinde și mâine.

Incolo discuții potolite, în cari se oglindește foarte bine firea noastră ardelenască.

Pauză. Culmile se umplu de deputați. Miniștrii apar în toate grupurile, conducând discuția. Premierul Maniu și Goga sunt pretutindeni.

Casa județului Sibiu e învăluită de-o atmosferă de mulțumire și împăcare bună. Intre zidurile ei se așază temeliiile de fericire viitoare ale Ardealului desrobit.

Riporter.

Nr. 203—1909.

Ordonanță.

În conformitate cu ordinul Comandamentului Trupelor din Transilvania Nr. 6622 se aduce la cunoștință spre strictă urmare tuturor organelor administrative, conziliilor orașenești, și tipografiilor, editorilor și ziarelor din județul Albei de jos:

1. Toată corespondența postală și telegrafică emanată dela oficii postale, antistii comunale etc. de pe teritoriul județului se va concentra la oficiul postal din Blaj, de unde va fi transpusă biroului de cenzură din Blaj. Corespondența cenzurată (particulară, oficioasă etc.) se va înapoia conform instrucțiunilor oficiilor postale, de unde au fost trimise.

Oficiile postale, cari nu se vor conforma acestora, vor fi făcute responsabile.

2. Orice ziar și tipăritură cari se imprimă pe teritoriul județului, precum ori și ce fel de reprezentații teatrale, cinematografice etc. precum și orice fel de anunțuri înainte de a se execută vor trebui înaintate în manuscris spre cenzurare biroului

de cenzură din Blaj, deoarece fără aprobarea biroului de cenzură în sensul dispozițiilor, nimic nu se poate da publicității. Contravenienții vor fi amendați.

În orașele unde nu este birou de cenzură, cenzurarea producțiilor teatrale, filmele cinematografice, cuvântările publice le va cenzura Comandamentul militar din localitate.

3. Orice corespondență se înaintează oficiilor postale în plic deschis și nu poate trece sub nici un pretext peste 2 (două) pagini a hârtiei de corespondență comună.

4. Nimănui nu-i este permis să poarte la sine, ori se ducă dintr'un loc în altul scrisori necenzurate. Asupra cărora se vor afla astfel de corespondențe vor fi închise și amendați.

Dacă însă corespondența este foarte urgentă și e neapărat de lipsă să se încredințeze curierilor, pentru curierii militari rămân și pe mai departe în vigoare ordonanțele de până acum, pentru curierii civili sunt absolut indispensabile: un bilet de identitate vidimat de autoritățile militare și un ordin deschis, din care se evidențieze cine-i curierul, cine-l trimite și ce fel de corespondență poartă. Blaj, la 11 August 1919.

Șeful postului de cenzură din Blaj
Augustin Caliani.

Concertele artistei Lucia Mureșianu.

Distinsa noastră pianistă, fiica răposatului maestru Iacob Mureșianu, își continuă turneul artistic prin orașele Ardealului și a părților ungurene. Anume:

16 August . . . Oradea-mare.
20 „ . . . Baia-mare.
22 „ . . . Careii mari.
24 „ . . . Sătmar.
26 „ . . . Sighet.

Din Sighet își va continua turneul în orașele principale ale Bucovinei, iar de-acolo în vechinul Regat.

Nu ne îndoim, că artista noastră va întâmpina pretutindeni inimi deschise și primitoare de arta superioară pe care o profesază. Numele Luciei Mureșianu este astăzi o noțiune artistică și succesele strălucite de până aici sunt o garanță a personalității sale, unică la noi.

Extras din ordonanța

Nr. 21 și 25 (modificată).

1. Vor fi considerați ca infractori;

a) Acei cari fără rea credință prin localuri publice

gări, trenuri, pe străzi, etc., vor comunica, colporta, comentă în orice chip, știri fie adevărate, fie imaginare, sau păreri relative la operațiunile de războiu, situația și dislocarea trupelor, dispozițiunile autorităților militare, sau orice chestiune privitoare la armata română.

2. Această infracțiune se va judeca și condamna de pretori în prima și ultima instanță, cu închisoare până la un an și cu amendă până la 2000 Lei.

Când faptele de mai sus se vor fi săvârșit în scopul de a spiona, sau trada, se aplică pedepsele prevăzute de legile penale în vigoare în timp de războiu.

Informațiuni.

— **Comisar general român** la Budapesta a fost numit Dl. C. Diamandi, fostul ministru plenipotențiar la Petrograd, care a și plecat la noul său post.

— **Internat de băeți în Orăștie.** Ni-se comunică din Orăștie, ca pe lângă liceul Aurel Vlaicu, care se va deschide în Orăștie la toamnă cu 8 clase, va fi și un internat. Internatul va avea un edificiu corespunzător, sănătos cu o curte spațioasă și grădină mare. Să pot plasa 100 de studenți. Considerând ajutoarele, cari le va da orașul și institutul Ardeleana,

precum și contribuțiile benevole să speră, că chiar de s'ar menține prețurile de astăzi speșele unui elev lunar nu se vor urca mai mult ca 140—150 cor.

Inscrierile se fac până în 15 August.

— **Progromuri la Budapesta.** În ziua de 7 l. c. au avut loc în Budapesta progromuri din partea populației maghiare contra evreilor din oraș.

Trupele române au intervenit imediat pentru restabilirea ordinii.

— **Moda desculțelor.** Din cauza scumpirii ciorapilor, la Paris s'a introdus cu mare succes moda de a umbla cu picioarele goale în pantofi. Dar nu toate femeile își pot permite de sigur acest... lux.

— **Lipsa de zahăr.** O telegramă din New-York relatează o declarație făcută de d. Keller, directorul unui mare ziar, cum că criza zahărului va bătâni lumea cel puțin încă zece ani de zile. El arată, că în 1919 producția e de 5 milioane tone, pe când în 1914 ea era de 10 milioane.

— **Trupele aliate în Budapesta.** „Le Temps“ scrie: După informațiuni sigure nu este vorba ca Budapesta să fie ocupată de trupe aliate. N'au intrat în capitala Ungariei decât câte o companie de escortă cu fiecare general.

— **Rugăm corespondenții ziarului nostru și pe toți cari ne trimit manuscrise spre publicare să scrie numai pe o față a hârtiei.**

MAI NOU.

Arhiducele Iosif în fruntea guvernului unguresc.

O știre din Lyon anunță: Miercuri seara la orele 6, pe când ținea ședință la Budapesta, guvernul social-democrat sub prezidenția dlui Peidl, jandarmii unguri au pătruns în sala de ședință și i-au împrăștiat.

În acelaș timp s'a constituit un guvern sub auspiciile ex-arhiducelui Iosif, luând titlul de guvern de stat.

Noul cabinet este prezidat de dl Frederic din partidul burghez, care i-a titlu de ministru prezident, El caută să grupeze reprezentanți ai tuturor partidelor în vederea constituirii unui cabinet de coaliție.

Un medic a luat portofoliul igienei, un profesor universitar portofoliul ministerului naționalităților. Generalul Schmetzer a fost însărcinat cu ministerul de războiu și generalul Franczos cu ministerul de externe. Au fost făcute demersuri pe lângă partidul țărănesc și chiar cel social-democrat pentru a obține, ca să fie reprezentanți în acest minister.

Șeful noului guvern s'a pus în raport cu reprezentanții militari aliați din Budapesta.

Numărul cenzurat de: AUGUSTIN POPA.

Director: ALEXANDRU CIURA.

Redactor: Ovidiu Hulea.